

Določena vrednost zračnega pritiska ne ustreza oziroma nima enake vrednosti v višinah. Naravnati višinomer bi bila pretežka naloga, če ne bi bilo določenega fiksnega sorazmerja med tlakom in višino z »vzorcem zraka«, imenovanim tipični ali standardni zrak.

Vsi višinoмери se ne glede na uporabo naravnajo z značilnostmi tipičnega zraka.

Na morsk gladini tlak le redkokdaj znaša 1013,2 mb ali 76 mmHg. Potrebno je, da smučar, alpinist in drugi uporabniki pred vzponom naravnajo višinomer na izhodiščni točki na znano nadmorsko višino (na primer planinska kočja) ali to storijo na katerikoli točki, ki je trigonometrično označena na topografski karti.

Višinomer naravnajo na nadmorsko višino izhodišča:

- a) Gibljivi kazalec naravnajo na točno višino, ki jo poznamo (npr. planinska kočja).
- b) Upošteujemo točni tlak, ki ga imamo v tistem trenutku na morsk gladini in bo v tem primeru višinomer zabeležil točno višino.

NAPOVEDI VREMENA

Kadar smo na točno določeni višini, nihanja kazalca kažejo spremembe pritiska glede na vreme. Da lahko ugotovimo te spremembe, je potrebno zabeležiti višino,

ki jo določa višinomer, in počakati nekaj ur (na primer preko noči).

- a) Če ostane višina nespremenjena, je tudi tlak nespremenjen.
- b) Če se višina zviša (npr. pri zavetišču je višinomer pokazal 2430 m, potem pa 2500 m), se je tlak znižal.
- c) Če je višina padla, je tlak narasel.

Nekateri višinoмери so opremljeni z majhnim pripomočkom, ki nam olajša kontrolo navedenih načinov. Na steklu višinomera je zarisana rdeča radialna črta s puščico. Ko vrtimo obroč, rdečo črto prekrije kazalec višinomera. Če se spremeni tlak, se kazalec, ki kaže višino, oddalji od rdečega vertikalnega znaka. Če je gibanje usmerjeno proti konici rdeče puščice, se je tlak znižal, če pa je usmerjeno proti odprtini, je tlak narasel.

Višinomer lahko uporabljamo za napoved vremena tudi med gibanjem. Ko pridemo na točko, kjer je višina znana, je prav, da kontroliramo višinomer. Če ga je potrebno uravnati, s tem dobimo podatek glede spremembe pritiska in s tem vremena. Obstaja tudi instrumentalna korekcija višinomera.

Koristno je, če si zapomnimo, da moramo pri uporabi višinomera za napoved vremena vedno upoštevati periodične spremembe pritiska. Če se vreme slabša ali če barometrični tlak pada, moramo višinomer uravnati zelo pogosto.

LITERATURA O PLANINSKIH TRANSVERZALAH

ZVESTI SPREMLJEVALCI IN UČITELJI

TOMO GRGIČ

V Sloveniji je ta čas 68 slovenskih planinskih in krožnih poti ali transverzal, od Slovenske planinske transverzale, ki so jo odprli leta 1953, do Storžiške transverzale, na katero so odšli prvi planinci letošnjega 18. junija. Od predlanskega leta, ko je bil v Planinskem vestniku objavljen popoln seznam vseh slovenskih planinskih in na planinstvo se naslanjajočih transverzal, so na novo nastale Polhograjska planinska pot, Levstikova pot od Litije do Čateža, Po belokranjskih partizanskih poteh, Javke brez hajke, Pot spominov in tovarištva, Pot spominov NOB očine Kamnik, Transverzala PD RTV Ljubljana in že omenjena Storžiška transverzala. Ugotovimo lahko tudi, da sta trimčkovi savinjski planinski poti Krvavica—Gozdnik ter po Dobrovljah le del Savinjske planinske poti in menda tudi že opuščeni, zato nista več na seznamu slovenskih transverzal.

Ker je bil ta seznam, kot omenjeno, že objavljen in ga je mogoče aktualizirati z omenjenimi podatki, sem zbral najpomem-

bnejšo literaturo, ki je izšla pri nas in s katero si je mogoče izdatno pomagati, preden se odpravimo na transverzalo pot. Kar zajetna planinska in popotniška knjižnica bi bila, če bi nabrali vse te knjige, knjižice in zemljevide.

Vsekakor je vredno pred odhodom na turo po transverzali natančno prebrati, kaj lahko na njej pričakujemo. Prav tako je vredno karto in vodnik nesti s seboj v gore: človek ima več od tega, če natančno ve, kod hodi in kaj gleda. Izdatek, ki ga imamo ob nakupu, se bogato obrestuje.

SPLOŠNI VODNIKI

1. Dr. Arnošt Brilej: *Priročnik za planince*, PD Lj.-Matica, Lj. 1951
2. Ur. Viktor Pergar: *Vodnik po Posavskem hribovju*, PZS, Lj. 1978
3. Peter Ficko: *Po gorah severovzhodne Slovenije*, PZS, Lj. 1980
4. Peter Ficko: *Kamniške in Savinjske Alpe*, III. izd. PS, Lj. 1982
5. Stanko Klinar: *Karavanke*, III. izd. PZS, Lj. 1983

6. Tine Mihelič in drugi: Julijske Alpe, III. izd. PZS, Lj. 1985
7. Dr. Željko Poljak: Planine Hrvatske, III. izd. PSH, Zgb. 1986
8. Planinske postojanke Slovenije (v pripravi, izide jeseni 1989)
9. Primorska (v pripravi, izide poleti 1990)

ZEMLJEVIDI*

I. Planinski in turistični zemljevidi:

a) v merilu 1 : 100 000:

1. Hrvatsko Zagorje, NIŠP Varaždin 1977
2. Posavsko hribovje, PZS 1986

b) v merilu 1 : 75 000:

3. Koroška krajina, IGF 1987

c) V merilu 1 : 50 000:

4. Gorenjska (Bohinj, Bled, Kranjska gora) MK 1986
5. Julijske Alpe, vzhodni del, PZS, VIII. izdaja 1988
6. Julijske Alpe, zahodni del, PZS, VII. izdaja 1988
7. Kamniške in Savinjske Alpe, PZS 1974
8. Kamniške in Savinjske Alpe z Obirjem in Peco, V. izdaja 1988
9. Karavanke, osrednji del in Grintovci, PZS, III. izdaja 1988
10. Kozjak, vzhodni del, GU MB 1976
11. Okolica Ljubljane, PZS 1983 (v pripravi predelana izdaja)
12. Pešpot E-6 YU, PZS 1983
13. Pohorje, vzhodni del, PZS 1985
14. Pohorje, zahodni del, PZS 1985
15. Polhograjsko hribovje, PZS 1976
16. Slovenska obala in zaledje, MK, II. izdaja, 1986
17. Triglavski narodni park, PZS, IV. izdaja 1986
18. Žumberak — Gorjanci, MK 1986

č) V merilu 1 : 40 000:

19. Škofjeloško hribovje, PZS, III. izdaja, 1988

d) V merilu 1 : 30 000:

20. Tržaško ozemlje, zemljevid s krajevnimi in ledinskimi imeni, SM Ljubljana, ZTT TS 1978

e) V merilu 1 : 28 500:

21. Medvednica, NIŠRO Varaždin, 1980

f) V merilu 1 : 25 000:

22. Bled — Stol (v pripravi, izide 1990)
23. Bovec z okolico, KS Bovec, IV. izdaja 1988
24. Grintavci, PZS 1987
25. Kranjska gora z okolico, TD Kranjska gora, 1986 (v pripravi predelana izdaja)

26. Rogaška Slatina (v pripravi)
27. Storžič in Košuta, PZS 1988
28. Trenta (v pripravi, izide poleti 1989)

g) V merilu 1 : 20 000:

29. Julijske Alpe — Bohinj, PZS, VII. izdaja, 1988
30. Julijske Alpe — Triglav, PZS, IV. izdaja, 1984

II. Zemljevidi občin v merilu 1 : 50 000:**

31. Ajdovščina, GZ 1986
32. Brežice, GZ 1983
33. Celje, GZ 1984, turistična izvedba***
34. Cerknica, Ilirska Bistrica, Postojna, GZ 1981
35. Črnomelj, Metlika, GZ 1978
36. Domžale, GZ, IV. izdaja, 1987, turistična izvedba
37. Dravograd, IGF 1987
38. Gornja Radgona, IGF 1988
39. Grosuplje, GZ 1986, turistična izvedba
40. Idrija, GZ 1985
41. Jesenice, Radovljica, GZ, II. izdaja, 1988
42. Kamnik, GZ 1988, turistična izvedba
43. Kočevje, GZ 1981
44. Kranj in Tržič, GZ 1984, turistična izvedba
45. Krško, GZ, II. izdaja, 1983, turistična izvedba
46. Laško, GZ 1982
47. Lenart, IGF 1988
48. Lendava, GZ 1983
49. Litija, GZ, II. izdaja, 1982
50. Ljubljanske občine, GZ 1979
51. Ljutomer, GZ 1984, turistična izvedba
52. Logatec, GZ 1980
53. Mariborske občine, IGF 1982
54. Mozirje, GZ, II. izdaja, 1987
55. Murska Sobota, IGF, II. izdaja, 1987
56. Nova Gorica, GZ 1983
57. Novo mesto, GZ 1979
58. Obalne občine, GZ 1985
59. Ormož, GZ 1986, turistična izvedba
60. Ptuj, GZ 1981
61. Radlje ob Dravi, IGF 1987
62. Ravne na Koroškem, GZ 1986
63. Ribnica, GZ 1978
64. Sevnica, GZ 1984, turistična izvedba
65. Sežana, GZ, II. izdaja, 1987, turistična izvedba
66. Slovenj Gradec, IGF 1987
67. Slovenska Bistrica, IGF, II. izdaja, 1986
68. Slovenske Konjice, IGF, II. izdaja, 1986
69. Šentjur pri Celju, IGF 1987
70. Škofja Loka, GZ 1981, turistična izvedba

* Po članku Braneta Sotoška: Zemljevid v nahrbtniku, Teleks, 9. 1. 1986, dopolnjenem z dostopnimi podatki. Niso izključene kakšne kasnejše izdaje.

** V tem merilu izdelan Atlas Slovenije, MK, GZ 1985 za nahrbtnik ni primeren.

*** Z vrisanimi planinskimi potmi.

71. Šmarje pri Jelšah, GZ, II. izdaja, 1986
72. Tolmin, GZ 1986, turistična izvedba
73. Trebnje, GZ 1986
74. Velenje, IGF 1985
75. Vrhnika, GZ 1983
76. Zagorje, GZ 1984
77. Žalec, IGF 1985, turistična izvedba

SPLOŠNA LITERATURA O TRANSVERZALAH

1. Ing. Božo Jordan: Pregled slovenskih veznih poti — transverzal, PV 1976/259, 1977/47
2. Tone Andrejčič: Slovenske planinske vezne poti — transverzale, PV 1980/125

3. Tone Andrejčič: Partizanske planinske poti — transverzale, PV 1982/353
4. Seznam slovenskih veznih in krožnih poti (transverzal), Spominski koledar PZS, 1983
5. Tomo Grgič: Morda jih je res že preveč, PV 1983/427, popr. 1983/525
6. Tone Andrejčič: Vse o transverzalah, PV 1984/486, 540, popr. 1985/92
7. Brane Sotošek: Vodnik po pešpoteh, DE Lj. 1985
8. Matej Svetel: Malenkosti, ki pa niso malenkosti, PV 1986/141
9. Tone Andrejčič: Več odgovornosti pri transverzalah, PV 1986/332
10. Tone Andrejčič: Vse slovenske transverzale, PV 1987/355

ŠE NEKAJ O RAFTINGU PRI NAS

SCILE SO BILE PREPROSTO SKALE

MATIJA PERKO

Zamiseli o veslanju po divjih rekah se mi je porodila že okrog leta 1974, vendar nisem imel med svojimi kolegi nikogar, ki bi ga to zanimalo.

V začetku leta 1976 pa mi je uspelo navdušiti še tri prijatelje, da smo si kupili čolne iz plastike, dolge 2,20 metra, ovalne oblike, in se spustili z njim po Savi. Tak način veslanja takrat sploh ni bil pri nas znan. O raftingu pri nas pa se je pravzaprav začelo govoriti šele kasneje, zato smatram, da je bil naš podvig začetek tega delovanja v Sloveniji.

Tako smo se začeli pripravljati na vožnjo po Savi. Dne 10. julija 1976 smo se odpeljali v Ljubljano na Ježico Janez Meglič, Peter Studen, Žarko Lapajna in jaz. Pod mostom smo čolne napihili, vanje privezali nahrbtnike z opremo, ki so bili zaviti v polivinilaste vreče in odrinili.

SAVA 1976

Prva sva odrinila Janez in jaz, nato pa še Peter in Žare. Takoj smo opazili, da to ni isto kot pluti s kajakom in kanujem ali običajnim čolnom. Naši čolni so bili mnogo slabše vodljivi in kar nekajkrat bi se lahko naše potovanje končalo v odvrženi stari karoseriji ali na štrleči palici. Potem smo se čolnov navadili in je kar šlo. Sava je v okolici Ljubljane dovolj mirna, tako da ni bilo težav.

Prvi dan smo priveslali do Litije. Tam smo se srečali z Angležem lanom in Nemko Maraike, ki sta bila z Metzlerjevimi plastičnimi kajakom dvosedom.

Takoj smo se sprijateljili in se skupaj utaborili. Ian je imel s sabo nekakšen vodnik po naših rekah in ocene težavnosti posameznih delov; dejal je, da bosta onadva

pri Zagorju nesla kajak peš ob Savi. Mi smo se seveda nasmihali, češ, za nas nožnje seveda ne bo.

Tako smo naslednji dan veslali dalje. Sava je postala nemirnejša, tu in tam je bila že zanimiva brzica. Kar vriskali smo od zadovoljstva. Kmalu pa se je pred nami zaslilo močnejše bučanje. Odločili smo se, da z Janezom pojdeva naprej in pogledava, kakšne težave nas čakajo. Približala sva se bučanju vode. Janez je zavpil, da naju tok vleče. Brž sem zavpil drugima dvema, naj se vrmeta in preneseta čoln. Srce je začelo hitreje utripati in pripravila sva se na brzico. Vedela sva, da ne smeva za nobeno ceno spremeniti smeri čolna — torej naravnost čez. Valovi so bili visoki okrog dva metra...

Z veslom sem ves čas usmerjal čoln naravnost v val. Ko naju je prineslo v dno vala, sva refleksno oba skočila čisto naprej v čoln in tako val prevagala. Podzavestno sva odkrila najuspešnejši način ježe na valovih.

Vendar te sreče nista imela najina prijatelja. Ko sta slišala, da vpijem, naj se vrmeta, jima trma tega ni dovolila. Če sva šla midva, gresta tudi onadva! Sledila sta nama in bila kmalu iz oči v oči z največjim valom. Žare je sedel spredaj, krmaril je Peter. Toda ko sta priletela v dno brzice in bi morala prevagati val, sta oba mirno sedela. Čoln je dvignilo pokonci in ga z njima vred vrglo na hrbet...

Dogajanje sva opazovala iz čolna. Takoj sva pristala, zmetala opremo na obalo in s praznim čolnom odhitela na pomoč. Peter se je zapletel med vrvi in ga je nemočnega nosilo po brzicah, Žare pa je splaval na nasprotni breg. Prestregla sva Petra in ga s čolnom vred potegnili na suho. Eno veslo je bilo izgubljeno — pa kaj, glavno je bilo, da se ni zgodilo kaj huj-